



حسابداری میانه (۲)

www.ketab.ir

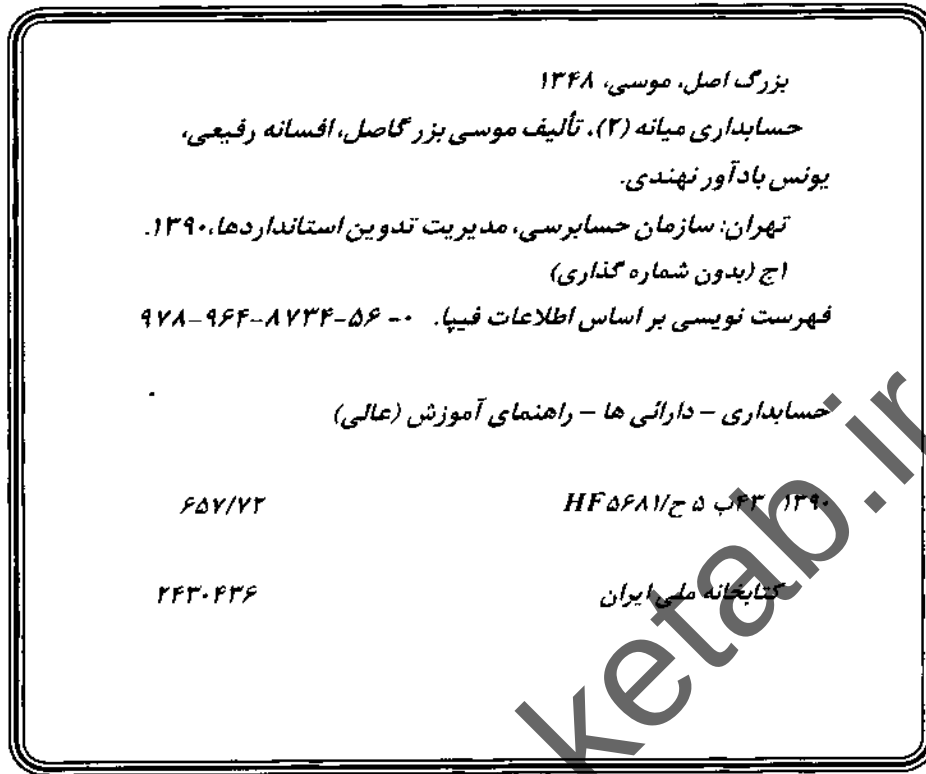
تألیف:

دکتر موسی بزرگ اصل

افسانه رفیعی

دکتر یونس بادآور نهندی

کلیه حقوق محفوظ و تکثیر یا اقتباس و نقل تمام یا قسمتی از مطالب این نشریه بدون اجازه کتبی سازمان حسابرسی ممنوع است.



نام کتاب: حسابداری میانه (۲)، تألیف موسی بزرگ اصل، افسانه رفیعی، یونس بادآور نهندي.
تألیف: دکتر بزرگ اصل.
ناشر: سازمان حسابرسی (مدیریت تدوین استانداردها)
آدرس: خیابان شهید احمد قصیر، خیابان شهید احمدیان شماره ۷، تهران ۱۵۱۳۸۳۱۱۱۴۱؛ صندوق پستی ۱۴۳۳۵/۴۷۹.
نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۰.
تیراژ: ۵۰۰۰ جلد.
لیتوگرافی، چاپ و صحافی: شرکت ایرانچاپ.
شماره برگه کتابخانه ملی: ۲۴۳۰۴۳۶
قیمت: ۷۵۰۰۰ ریال

پیشگفتار

سازمان حسابرسی، در کنار وظیفه قانونی خود در ارتباط با تدوین استانداردهای حسابداری، حسابرسی، و حسابداری دولتی، همواره ارتقای سطح آموزش شاغلان و دانشجویان رشته حسابداری را جزو وظایف خود می‌داند. در این راستا، چندی است که نگارش دو مجموعه منابع آموزشی در دستور کار پژوهشگران این بخش قرار گرفته است؛ مجموعه کتابهای آموزشی مناسب برای حسابداران شاغل و افراد حرفه‌ای با عنوان "راهنمای بکارگیری" و مجموعه کتابهای دانشگاهی منطبق با استانداردهای ملی.

اثری که پیش روی شماست متناسب با محتوای آموزشی واحد درسی حسابداری میانه دو مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی تهیه شده است. بسیاری از مباحث این کتاب تاکنون در منابع درسی مرتبط مطرح نشده بود و برای نخستین بار در یک کتاب دانشگاهی وارد شده است. مسئولیت تألیف این اثر بر عهده جناب آقای دکتر موسی بزرگ‌اصل، سرکار خانم افسانه رفیعی و جناب آقای دکتر یونس بادآور نهندی بوده است و آقایان حمید الهیاری، دکتر امید پورحیدری، محمدحسین صفرزاده، دکتر احمد مدرس، امین ناظمی، مهدی ناظمی اردکانی، اردوان نوروزی و سرکار خانم‌ها حلیمه رحمانی و رزا صالح‌آبادی نظرات و پیشنهادات ارزشمند خود را در تهیه این اثر به یادگار گذاشته‌اند. همچنین آقای ناصر مکارم علاوه بر ارائه نظرات و پیشنهادات خود، در جمع‌آوری سایر نظرات و کنترل حروف چینی و صفحه‌بندی، همکاری ارزنده‌ای با مؤلفان این اثر داشته‌اند.

سرکار خانم شادی احمدی، هنرمندانه و با دقت و حوصله کم‌نظیر حروف چینی و صفحه‌آرایی این اثر را به انجام رساندند و سرکار خانم فاطمه دستمزد، علاوه بر نظارتی استادانه و دلسوزانه بر نحوه تایپ و صفحه‌آرایی، در طراحی جلد کتاب نقش مهمی را ایفا کردند.

از همه این عزیزان و سایر همکارانی که در تهیه این کتاب همکاری نمودند، صمیمانه سپاس‌گزاریم و برایشان آرزوی توفیق روزافزون داریم.

سازمان حسابرسی

مدیریت تدوین استانداردها

فهرست مطالب

فصل اول : بدهیهای غیر جاری بلندمدت	۱
فصل دوم : حقوق صاحبان سرمایه	۷۳
فصل سوم : سرمایه گذاریها	۱۴۱
فصل چهارم : سود هر سهم	۲۴۹
فصل پنجم : تغییرات حسابداری و اصلاح اشتباهات	۳۱۱
فصل ششم : صورت جریان وجوه نقد	۳۷۳
فصل هفتم : مزایای کارکنان	۴۸۳
پیوست : ارزش زمانی پول	۵۴۷

فهرست

فصل ۱: بدهیهای غیر جاری (بلندمدت)

ماهیت بدهیهای غیر جاری (بلندمدت)	۳
طبقه‌بندی و اندازه‌گیری بدهیها	۳
تعریف بدهی	۴
طبقه‌بندی بدهیها	۵
اندازه‌گیری بدهیها	۵
تسهیلات مالی و عقود اسلامی در سیستم بانکی ایران	۷
مشارکت مدنی	۹
فروش اقساطی	۱۱
مضاربه	۱۵
سلف	۱۷
تسهیلات ارزی	۱۹
اوراق مشارکت	۲۲
گزارشگری طرح اوراق مشارکت	۲۶
حسابداری اوراق مشارکت در دفاتر ناشر	۲۹
صدور اوراق مشارکت	۲۹
سود اوراق مشارکت	۳۱
اوراق مشارکت قابل تبدیل یا قابل تعویض	۳۳
تعهدات بلندمدت خرید دارایی	۳۶
ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان	۳۹
تعهدات کارفرما بابت مزایای بازنشستگی	۴۱
تأمین مالی فراترازنامه‌ای	۴۲
نحوه ارائه و افشا در صورتهای مالی	۴۳

۴۴.....	تسهیلات مالی دریافتی
۴۵.....	تجزیه و تحلیل بدهیهای غیر جاری
۴۶.....	نسبت بدهی به مجموع داراییها
۴۶.....	نسبت پوشش هزینه مالی
۴۹.....	اوراق قرضه (اقتباس از حسابداری میانه Kieso et al, 2007)
۵۰.....	اوراق قرضه منتشر شده به ارزش اسمی در تاریخ پرداخت بهره
۵۰.....	اوراق قرضه منتشر شده با کسر یا صرف در تاریخ پرداخت بهره
۵۱.....	اوراق قرضه منتشر شده بین تاریخهای پرداخت بهره
۵۳.....	استهلاک کسر اوراق قرضه
۵۵.....	استهلاک صرف اوراق قرضه

فصل ۲: حقوق صاحبان سرمایه

۷۵.....	مقدمه
۷۵.....	انواع شرکتهای تجاری
۷۷.....	شرکتهای سهامی
۷۷.....	مزایای شرکتهای سهامی
۷۹.....	تشکیل شرکتهای سهامی
۸۱.....	مجامع عمومی و هیئت مدیره
۸۳.....	انواع سهام در شرکتهای سهامی
۸۶.....	سرمایه شرکت سهامی در زمان تأسیس
۹۱.....	افزایش سرمایه
۹۳.....	افزایش سرمایه از محل آورده نقدی
۹۳.....	افزایش سرمایه به ارزش اسمی
۹۴.....	استفاده نکردن از حق تقدم
۹۵.....	افزایش سرمایه بیش از مبلغ اسمی
۹۶.....	نحوه استفاده از صرف سهام

۹۷.....	افزایش سرمایه از محل مطالبات سهامداران از شرکت
۹۹.....	افزایش سرمایه از محل اندوخته‌ها یا سود تقسیم نشده
۱۰۰.....	افزایش سرمایه از محل آورده غیرنقدی
۱۰۱.....	تبدیل اوراق مشارکت به سهام
۱۰۲.....	کاهش سرمایه
۱۰۳.....	کاهش اجباری سرمایه
۱۰۴.....	کاهش اختیاری سرمایه
۱۰۵.....	اندوخته قانونی
۱۰۶.....	مازاد تجدید ارزیابی
۱۰۶.....	سود (زیان) انباشته
۱۰۸.....	سود سهام
۱۰۸.....	سود نقدی
۱۱۰.....	سود غیر نقدی
۱۱۲.....	سود سهمی
۱۱۴.....	تجزیه سهام
۱۱۶.....	ارائه و افشای اطلاعات مربوط به حقوق صاحبان سهام
۱۱۷.....	تجزیه و تحلیل نسبتها
۱۲۰.....	سهام خزانه
۱۲۲.....	اختیار خرید سهام
۱۲۴.....	انواع سهام ممتاز
۱۲۴.....	سهام ممتاز با سود انباشت شونده
۱۲۴.....	سهام ممتاز دارای حق مشارکت در باقیمانده سود
۱۲۴.....	سهام ممتاز قابل تبدیل
۱۲۴.....	سهام ممتاز قابل بازخرید

فصل ۳: سرمایه‌گذاریها

۱۴۳.....	مقدمه
۱۴۴.....	دلایل سرمایه‌گذاری در سایر واحدهای تجاری
۱۴۵.....	طبقه‌بندی سرمایه‌گذاریها
۱۴۷.....	بهای تمام شده سرمایه‌گذاری
۱۴۸.....	ارزیابی سرمایه‌گذاریها پس از شناخت اولیه
۱۴۹.....	سرمایه‌گذاریهای جاری
۱۵۵.....	سرمایه‌گذاریهای بلندمدت
۱۶۶.....	درآمد سرمایه‌گذاری در سهام
۱۶۶.....	سود نقدی سهام
۱۶۸.....	سود غیرنقدی سهام
۱۶۹.....	سود سهمی
۱۷۰.....	باز یافت بهای تمام شده سرمایه‌گذاری
۱۷۱.....	حق تقدم خرید سهام
۱۷۴.....	فروش سرمایه‌گذاریها
۱۸۲.....	تغییر طبقه‌بندی سرمایه‌گذاریها
۱۸۳.....	تغییر طبقه‌بندی سرمایه‌گذاریهای بلندمدت به جاری
۱۸۶.....	تغییر طبقه‌بندی سرمایه‌گذاریهای جاری به بلندمدت
۱۸۸.....	سرمایه‌گذاری در واحدهای تجاری وابسته
۱۸۹.....	نحوه انعکاس سرمایه‌گذاری در واحدهای وابسته در صورتهای مالی واحد سرمایه‌گذار
۱۸۹.....	روش حسابداری ارزش ویژه
۱۹۵.....	تحصیل سرمایه‌گذاری به مبلغی کمتر از ارزش منصفانه
۱۹۶.....	تغییر به روش ارزش ویژه
۲۰۰.....	روش ارزش ویژه و فروش سرمایه‌گذاریها
۲۰۱.....	سرمایه‌گذاری در اوراق مشارکت

حسابداری سرمایه‌گذاری در اوراق مشارکت	۲۰۲
سرمایه‌گذاری در اوراق مشارکت قابل تبدیل به سهام	۲۰۶
افشای سرمایه‌گذاریها	۲۰۸
تحصیل اوراق مشارکت به قیمتی کمتر یا بیشتر از ارزش اسمی	۲۱۸
ثبت بهای تمام شده اولیه	۲۱۸
استهلاک صرف و کسر اوراق مشارکت	۲۱۹
حسابداری صرف اوراق مشارکت	۲۲۰
حسابداری کسر اوراق مشارکت	۲۲۳
فروش سرمایه‌گذاری در اوراق مشارکت قبل از سررسید	۲۲۵

فصل ۴: سود هر سهم

مقدمه	۲۵۱
سود پایه هر سهم	۲۵۲
میانگین موزون تعداد سهام عادی	۲۵۳
سود سهمی و تجزیه سهام	۲۵۶
سود تقلیل یافته هر سهم	۲۶۰
قراردادهای خرید سهام	۲۶۳
اوراق بهادار قابل تبدیل	۲۶۷
محاسبه سود تقلیل یافته آزمایشی و نهایی هر سهم	۲۷۰
حق تقدم خرید سهام - دوره‌های مقایسه‌ای	۲۷۵
اثر زیان ناشی از عملیات در حال تداوم بر محاسبات سود هر سهم	۲۸۳
نحوه ارائه و افشای اطلاعات سود هر سهم در صورتهای مالی	۲۸۷
الزامات افشا	۲۸۹

فصل ۵: تغییرات حسابداری و اصلاح اشتباهات

۳۱۳	مقدمه
۳۱۴	تغییر رویه حسابداری
۳۱۶	رویکرد تسری تغییر رویه حسابداری به گذشته
۳۲۴	سایر ملاحظات مربوط به تغییر رویه حسابداری
۳۲۸	تغییر برآورد حسابداری
۳۳۰	سایر ملاحظات مربوط به تغییر برآورد حسابداری
۳۳۲	تغییر شخصیت واحد گزارشگر
۳۳۲	اشتباهات حسابداری
۳۳۷	اصلاح اشتباهات
۳۴۳	انگیزه‌های مدیریت

فصل ۶: صورت جریان وجوه نقد

۳۷۵	مقدمه
۳۷۵	فایده صورت جریان وجوه نقد
۳۷۷	تاریخچه صورت جریان وجوه نقد
۳۷۹	ساختار صورت جریان وجوه نقد
۳۸۰	جریانهای نقدی ورودی و خروجی نقدی به تفکیک سرفصلهای اصلی
۳۸۱	فعالتهای عملیاتی
۳۸۲	بازده سرمایه‌گذاریها و سود پرداختی بابت تأمین مالی
۳۸۳	مالیات بردرآمد
۳۸۴	فعالتهای سرمایه‌گذاری
۳۸۵	فعالتهای تأمین مالی
۳۸۶	گزارش جریانهای نقدی به طور خالص
۳۸۷	معاملات غیرنقدی
۳۸۷	گزارشگری جریانهای نقدی فعالتهای عملیاتی

تهیه صورت جریان وجوه نقد	۳۹۵
تهیه صورت جریان وجوه نقد : روش مستقیم	۴۰۰
کاربرگ روش مستقیم	۴۰۰
حسابهای صورت سود و زیان	۴۰۵
حسابهای ترازنامه	۴۱۵
اجاره‌ها	۴۱۷
تهیه صورت جریان وجوه نقد : روش غیرمستقیم	۴۲۲
تعدیلات سود عملیاتی برای رسیدن به جریانهای نقدی ناشی از فعالیتهای عملیاتی	۴۲۳
تطبیق خالص جریانهای نقدی ناشی از فعالیتهای عملیاتی با سود یا زیان عملیاتی	۴۲۶
کاربرگ روش غیرمستقیم	۴۲۶
روش حساب T برای تهیه صورت جریان وجوه نقد	۴۳۴
موضوعات خاص گزارشگری جریانهای نقدی	۴۳۸
محدودیت سرفصلهای صورت جریان وجوه نقد	۴۳۸
جریانهای نقدی ارزی	۴۳۹
ذخیره کاهش ارزش موجودیها	۴۴۱
جریانهای نقدی استثنایی	۴۴۳
تعدیلات سنواتی	۴۴۴
کاربرد صورت جریان وجوه نقد - نسبتهای جریان نقدی	۴۴۴

فصل ۷: مزایای کارکنان

مقدمه	۴۸۵
حقوق و دستمزد و کسورات آن	۴۸۵
مالیات:	۴۸۶
بیمه کارکنان:	۴۸۶
نحوه حسابداری کسورات حقوق	۴۸۷
مرخصی‌ها و تعطیلات	۴۸۸

مزایای خاتمه خدمت	۴۸۹
طرحهای بازنشتگی	۴۹۱
ویژگیهای طرحهای بازنشتگی کارفرمایان	۴۹۲
طرحهای با کمک معین	۴۹۳
طرحهای با مزایای معین	۴۹۴
طرحهای بازنشتگی با مزایا و کمکهای معین	۴۹۴
حسابداری طرحهای بازنشتگی با مزایای معین	۴۹۵
اندازه‌گیری تعهدات بازنشتگی	۴۹۶
هزینه بازنشتگی	۵۰۰
طرحهای خدمات بهداشتی و درمانی دوران بازنشتگی	۵۱۸
طرح پاداش کارکنان	۵۲۲

پیوست : ارزش زمانی پول

مقدمه	۵۴۹
بهره ساده	۵۴۹
بهره مرکب	۵۵۰
ارزش آتی یک ریال	۵۵۰
ارزش فعلی یک ریال	۵۵۲
ارزش آتی سالواره عادی	۵۵۴
ارزش آتی سالواره سررسید شده	۵۵۷
ارزش فعلی سالواره عادی	۵۵۸
ارزش فعلی سالواره سررسید شده	۵۶۰
ارزش فعلی سالواره به تعویق افتاده	۵۶۱